ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ

УДК 94:75.052](477.44)
DOI https://doi.org/10.32782/2663-5984.2026/3.15

Пятницькова І.В.
https://orcid.org/0000-0003-0684-6106
Донецький національний університет імені Василя Стуса

МУРАЛИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ XXI СТ.

У статті в проаналізовано розвиток муралізму як інструменту міжнародної співпраці та міжкультурної взаємодії України з кінця 1990-х рр. до 2025 р. Методологія дослідження має міждисциплінарний характер та побудована на застосуванні історико-хронологічного, історико-типологічного та художньо-композиційного методів наукового пізнання. Наукова новизна визначається відсутністю спеціальних досліджень із вивчення значення муралізму в міжнародних відносинах та кроскультурних взаємодіях України на початку XXI ст. В роботі простежено розвиток муралізму в Україні від 1990-х рр. до сучасності. Визначено, що на сьогодні український муралізм є невід'ємною складовою світового стріт-арту. Проведення в Україні міжнародних фестивалів зі створення муралів, участь українських митців у подібних проєктах в різних країнах світу сприяли набуттю муралами функцій каналу міжкультурної комунікації. Встановлено, що стінописи використовували в культурній дипломатії, ілюструючи через візуальні образи важливість співпраці між Україною та країнами-партнерами. Після розв'язання Росією повномасштабної війни проти України значення муралів як інструменту культурної дипломатії та міжкультурної взаємодії посилилося. Митці фактично в усьому світі створювали мурали на підтримку України у боротьбі проти російської агресії. Через трансляцію української проблематики в публічні простори інших країн мурали відкривали нашу країну для іноземців, детермінували інтерес до її історії, культури, сучасності, актуалізували необхідність підтримки українського суспільства в умовах війни. Водночас використання стінописів у культурній дипломатії потребує врахування їхньої недовговічності та вимагає від авторів глибокого розуміння суспільно-політичного контексту.

Ключові слова: *мурали, міжнародні відносини, кроскультурні взаємодії, культурна дипломатія, Україна початку XXI ст.*

Постановка проблеми. На сьогодні мурали є звичним елементом публічного простору міст у всьому світі. Їхнє значення не обмежується виключно естетичною функцією. Завдяки доступності для споглядання вони є своєрідним каналом комунікації, засобом артикуляції в публічному просторі важливих суспільно-політичних проблем. При цьому реципієнтами цієї комунікації можуть бути представники іншої культурної спільноти, що визначає муралізм інструментом міжкультурної взаємодії та культурної дипломатії. Потенціал стінописів у крос-культурному діалозі полягає в ознайомленні широких мас населення через візуальні образи з культурою та історією іншого народу, культурному взаємообміні між митцями, підтримці та розвитку міжкультурного діалогу. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну спостерігався процес масового створення за кордоном муралів на знак солідарності та підтримки українського народу. Водночас значення та потенціал українського муралізму як форми міжнародної співпраці залишаються однією з найменш досліджених проблем культурної дипломатії та сучасного мистецтвознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження розвитку муралізму має міждисциплінарний характер, оскільки охоплює широкий

© Пятницькова І.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

спектр питань мистецтвознавчого, урбаністичного та соціально-політичного характеру. Умовно науковий доробок з цієї проблеми можна розділити на декілька дослідницьких оптик: праці, що висвітлюють історію мистецтва муралів в Україні; дослідження композиційно-образної специфіки українських стінописів; роботи про їхнє значення у транскультурному діалозі, а також дослідження політичної агентності стріт-арту.

У сучасній українській науці переважають дослідження з історії мистецтва муралів в Україні, їхніх художніх особливостей. У контексті цих тематичних напрямів працюють Г. Бітаєва, І. Гаврилаш, Ю. Шеньова [2; 5; 20] Дослідниці розглядають український муралізм як невід'ємну складову світового стріт-арту з властивими йому національними художніми елементами та образами. На прикладі київських муралів значення стінописів у транскультурному діалозі вивчала М. Лубинська [6].

Найменш дослідженим є питання політичної агентності муралів, їхньої здатності впливати на формування суспільно-політичної думки та виступати засобом культурної дипломатії. Важливою для розуміння механізмів дії візуальних образів є праця американського дослідника П. Лестера, присвячена візуальній комунікації [23]. В українському дискурсі стріт-арт як прояв політичної дії досліджувала Н. Хома [18]. Науковиця доводить, що в сучасному суспільстві усталені форми політичної діяльності поступаються новим, креативним, як-от стріт-арт, перформанс, флешмоб, що через візуалізацію з елементами гри досягають максимальної ефективності політичної дії.

З огляду на фрагментарність висвітлення проблеми значення муралів як інструменту міжнародної співпраці України дослідження побудоване на аналізі розміщених у відкритому доступі зображень муралів, створених в Україні у період з кінця 1990-х рр. до 2025 р., а також стінописів з українською тематикою, які намалювали за кордоном у цей же період. У роботі використані матеріали онлайн-платформ «Навігатор по муралах» та «Мистецтво перемоги» [9; 10].

Під час дослідження використано інформацію про створення муралів, факти вандалізму з інформаційних інтернет-видань: «Детектор медіа», «Місто Кия», «СільМедіа», «Попасна.City», «Рубрика все по поличках», «Суспільне культура», «Укрінформ», «Хмарочос», «BBC News Україна», «CREDO. Україна», «Funtime», «ProUkrainu», «Texty.org.ua», «Village, Visit Ukraine», «Zaxid.net».

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в аналізі розвитку муралізму в Україні та стінописів з українською тематикою в оптиці міжнародної співпраці, визначенні потенціалу цього мистецького напряму у міжкультурних взаємодіях та дипломатії у період з кінця 1990-х рр. до 2025 р.

Виклад основного матеріалу. Зародження стінопис-арту в Україні відбулося ще у 1990-ті роках. Проте, інтенсивніше цей напрям вуличного мистецтва почав розвиватися на початку 2000-х рр. [2, с. 218]. В цей час в Україні сформувалися творчі колективи та працювали окремі митці, які здобули світове визнання у техніці муралу. Одним з них був творчий колектив «Interesni Kazki», який складався з художників Володимира Манжоса та Олексія Бордусова. Гурт діяв до 2016 р., після чого митці продовжили самостійну творчу діяльність [2, с. 222–223]. Вже на 2014 р. художники входили до рейтингу найкращих райтерів світу [22].

Революція Гідності, анексія Росією Криму та початок війни проти України стали поштовхом до створення стінописів. Вони стали швидкою мистецькою реакцією на політичні події й транслювали суспільний запит на зміни.

Розвитку муралізму в Україні сприяла також державна підтримка ініціатив щодо проведення міжнародних фестивалів стінописів. Після 2014 р. в Україні відбувалися масштабні міжнародні стріт-арт проєкти. Їхніми учасниками були як українські, так і знані іноземні митці. У 2015 р. в Києві були реалізовані проєкти «City Art», «Dynamic Urban Culture Kyiv». Наступного року проведені фестивалі муралів «Art United Us», «Mural Social Club». Під час цих фестивалів понад 100 нових стінописів з'явилися в різних містах України: Києві, Авдіївці, Львові, Маріуполі, Одесі, Харкові, Чорнобилі. Над їхнім створенням працювали художники з Австралії, Аргентини, Бельгії, Іспанії, Канади, ПАР, США [2, с. 222].

Співпраця в межах цих проєктів сприяла ознайомленню іноземних митців з українською культурою, створенню унікальних муралів, що є результатом переосмислення українського культурного спадку. Однією з таких робіт став мурал «Берегиня» відомого художника із Коста-Рики Мата Руда (Mata Ruda) [9]. Для того, щоб створити роботу, що поєднувала традиції української культури і водночас артикулювала важливі суспільні проблеми, митець вивчав слов'янську міфологію. На його стінописі зображена жінка у квітчастій хустці. Вираз

її обличчя дуже глибокий, спокійний і задумливий. Заплющені очі додають образу особливої сили та відчуття визначеності. Вона є втіленням міфологічного образу жіночого божества, що стоїть на захисті родини та дому. Навколо жінки художник зобразив квіти соняшника, що є символом сонця, добра, процвітання та протидії всьому лихому. Свій мурал автор присвятив проблемі вимушеної втечі з дому через війну.

Подібне переосмислення властиве муралу «Портали» іспанського художника Гонзало Борондо (Borondo). Натхненням для його роботи слугував Софійвський собор. Цей стінопис є справжнім витвором мистецтва і має глибокий символізм, апелюючи через візуальні образи до тяглості культури та історії українського народу [9]. Симбіозом символів, властивих українській та бразильській культурам став мурал із зображенням козака всесвітньо відомого бразильського художника Франциско Родріго да Сільва (Nunca) [9].

Певним продовженням фестивалю «Mural Social Club» стала реалізація у 2017 р. арт-проєкту «Back to school! Ukraine». Його мета полягала в тому, щоб оновити будівлі навчальних закладів, зробивши їх привабливішими для дітей та підлітків, сприяти розвитку їхнього творчого потенціалу. Кураторами проєкту були Жюл`єн Маллан та Олег Соснов. Проєкт був реалізований за підтримки UNICEF, посольств Португалії, Франції та Ізраїлю. Результатом «Back to school! Ukraine» стала поява 11 яскравих, змістовно наповнених та глибоко символічних муралів на фасадах шкіл, дитячих садочків у Попасній, Черкасах, Чернігові, Києві та навіть виховній колонії для неповнолітніх у Кременчуці. У їх створені, окрім Жул'єна Маллана, брали участь ще сім художників з Аргентини, Італії, Португалії, Ізраїлю, Чилі [8].

Інтенсифікація міжнародної співпраці в сфері муралізму мала важливе значення для розвитку міжкультурного діалогу, відкриття України для світу засобами сучасного мистецтва. За підрахунками М. Лубинської, серед створених до 2020 р. 100 муралів у Києві переважна більшість (53) була присвячена тематиці взаємодії культур Україна–Захід [6, с. 161].

Проведення міжнародних фестивалів, розширення співпраці з іноземними митцями мали важливе значення для міжнародного позиціонування України, формування образу її як країни, відкритої до нових ідей та сприятливої для розвитку сучасних видів мистецтва. Напередодні 2020-х років за Україною закріплюється міжнародний авторитет розвиненої країни у напрямі стріт-арту. Створені на українських будівлях стінописи входили до міжнародних рейтингів. Зокрема, інтернет-платформа «I Support Street Art» у 2017 р. включила три об'єкти, створені на території України, до свого рейтингу найкращих зразків вуличного мистецтва [21].

Роботи українських муралістів, зокрема Володимира Манжоса (Waone), Олексія Бордусова, а також Олександра Корбана, здобули світове визнання у напрямі стріт-арту. Митці брали участь у міжнародних проєктах, створювали стінописи в різних країнах світу. Вражаючою є географія муралів Володимира Манжоса (Waone), який працював у Франції, Німеччині, Данії, Фінляндії, Румунії, Хорватії, Канаді, США, Бразилії, Чилі, Мексиці, Австралії, Індії, Марокко [27].

Усвідомлюючи здатність муралів через візуальні образи транслювати певні меседжі, українська влада також почала використовувати їх потенціал в публічній дипломатії. Дипломатичні служби різного рівня виступали ініціаторами створення муралів із зображенням політичних та культурних діячів інших країн, демонструючи значущість цих зв'язків та важливість співпраці. Так, у 2017 р. з нагоди 25-річчя дипломатичних відносин між Україною та Польщею у Києві було створено мурал із зображенням папи Римського Іоанна Павла II [4]. Він був першим понтифіком, який відвідав Україну. В 2005 р. за сприяння Іоанна Павла II було прийнято акт примирення між польським та українським єпископатами за кривду здійснену народами один одному впродовж XX ст., який став важливим документом в налагодженні діалогу між країнами.

Іншим прикладом публічного акценту на важливості україно-польських культурних зв'язків та проявом дипломатичної співпраці стало створення одночасно у Львові та Катовіце муралів, присвячених Станіславу Лему [15]. У 2021 р. на стінах посольства Німеччини в Києві з'явився мурал у кольорах українського та німецького прапорів. Він був присвячений 30-й річниці встановлення дипломатичних відносин між державами [8].

На знак підтримки та розвитку дипломатичних відносин між Україною та Державою Ізраїль у 2021 – 2023 рр. був реалізований спільний проєкт «Art Speaks History». Результатом цієї співпраці стало створення муралів видатним діячам Ізраїлю, життєвий та творчий шлях яких був пов'язаний з Україною: поетесі Зельді Шнеєрон-Мішковській у Дніпрі, публіцисту Володимиру Жаботинському в Одесі, автору національного гімну Ізраїлю Нафталі Герцу Імберу у Львові [11].

Повномасштабного вторгнення Росії в Україну призвело до формування нового етапу розвитку муралізму, що відрізнявся від попереднього кількісним збільшенням стінописів, зміною тематики їх зображень. Художники на муралах візуалізували властиві українському суспільству переживання, закарбовували окремі події, загиблих героїв. Через образи, символіку вони транслювали в публічний простір ідеї незламності, мужності, єдності українського народу, відчуваючи необхідність у підтримці та мобілізації суспільства шляхом візуальної комунікації.

Після початку повномасштабної війни Росії проти України більш виразно проявився потенціал муралу як інструменту культурної дипломатії та комунікативного каналу, що апелює до світової спільноти. Іноземні художники використовували стінописи як інструмент публічного прояву підтримки України, засіб привернення суспільної уваги до злочинів Росії проти українського народу.

Особливим виявом підтримки стало створення знаними іноземними художниками стінописів в Україні. Показовим є роботи всесвітньовідомого вуличного художника Бенксі. У 2022 р. він створив малюнки на стінах зруйнованих російською армією будинках Бородянки «Гімнастка на руїнах», «Хлопчик, який кидає дорослого дзюдоїста на підлогу»; «Гімнастку зі стрічкою» в Ірпені; «Чоловіка у ванній» в Горенці; «Жінку в протигазі» в Гостомелі. У Києві художник зобразив вантажівки з ядерною боєголовкою та дітей, які гойдаються на протитанковому їжаку. Його образи досить прості, але на фоні понівечених міст вони спонукають глядача до цілого спектру думок про крихкість життя в умовах війни [19].

Американські художники Джонні Ешбоу (Джоні) та Трістан Джордж (Bandit) у межах благодійного проєкту «Стійки кольори» створили низку муралів в Ірпені, Бучі, Дмитрівці, Харкові, Ізюмі, Костянтинівці, Одесі [1].

Під час повномасштабного вторгнення українські державні інституції почали використовувати мурали як один із засобів міжнародної комунікації та формування суспільної думки світової спільноти щодо російської війни проти України. У листопаді 2022 р. Українським інститутом був реалізований арт-проєкт «The Wall». Назва проєкту є аналогією одного із альбомів британського рок-гурту Pink Floyd. Вона символізує подолання кордонів між Україною та демократичним світом. Його мета полягала не лише у привернені уваги до країни в умовах війни, а й в тому, щоб через візуальні образи стінописів розказати про Україну. Результатом цього арт-проєкту стало створення українськими та зарубіжними митцями муралів у Відні, Берліні, Брюсселі, Марселі, Найробі [26].

В Україні на місцевому рівні мурали також створювали на знак вдячності іноземним партнерам за допомогу. Так, у Кривому Розі та Одесі з'явилися зображення прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона**,** який підтримував та неодноразово відвідував Україну [7; 14]. В Ірпені був створений мурал «Україно, Європа з Тобою!» із зображенням президентки Європарламенту Роберти Мецоли. Політикиня послідовно підтримувала надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС [3].

За кордоном мурали стали засобом солідарності з Україною у її боротьбі з російською воєнною агресією. Фактично в кожній європейській країні (за виключенням Андори, Боснії і Герцоговини, Ліхтенштейну, Монако, Північної Македонії, Сан-Марино), Грузії, Канаді, США, Бразилії, Мексиці, Аргентині, Перу, Камбоджі, Таїланді, Чилі, Індонезії, Кенії, Австралії були створені мурали про Україну [10].

Найбільше стінописів з українською тематикою з'явилося у Польщі. Фактично в кожному великому місті цієї держави знаходилися подібні мурали: Варшаві, Лодзі, Любліні, Познані, Катовіце, Кракові, Щецині, Вроцлаві, Гданську [10]. У столиці Німеччини було створено сім стінописів на підтримку України. Мурали з українською тематикою також знаходяться в інших містах цієї країни: Адорфі, Дюсельдорфі, Зігені, Лейпцигу, Кілі, Кельні, Франкфурті, Карлсруе [10].

За матеріали онлайн платформи «Мистецтво перемоги» в різних містах США було створено 18 муралів присвячених Україні [10]. У місті Форт-Маєрс, що в штаті Флорида, у 2022 р. був проведений фестиваль «Українські мурали». Під час нього місцевими художниками було створено 20 зображень про Україну та її опір у війні [25].

Створені за кордоном мурали містять зображення української символіки. Для них характерним є використання кольорів українського прапору, елементів вишиванки, соняшників. Часто художники вдаються до використання образів дітей, жінок, через які апелюють до страху, небезпеки, втрат, які щодня відчуває українське населення. На зображеннях зустрічаються й українські військові, які символізують стійкість та боротьбу проти російської агресії.

Присутність у публічному просторі міст різних країн світу муралів з українською тематикою актуалізують питання російської війни проти

України, стимулюють інтерес до історії, культури країни, рефлексії на тему суспільства у війні. Вони здатні сприяти формуванню та підтримці суспільної думки про необхідність підтримки України та її населення. Мурали, що візуалізують війну є також інструментом протидії російським наративам та здатні впливати на переосмислення ролі російської держави в світовій історії та сучасних міжнародних відносинах.

Водночас визначення ефективності муралів в адвокації України за кордоном є досить складним дослідницьким завданням, оскільки процес інтерпретації зображень має індивідуальний характер. При цьому деякі мурали мають нейтральний, антивоєнний характер. Так, наприклад в Італії навесні 2022 р. були створені мурали «No war», «Мир виграє партію» із загальним закликом до припинення війни та використанням символічного знаку миру – пацифік [10]. Їх зображення не дають прямого розуміння хто є агресором у російсько-українській війні та не акцентують увагу на злочинах росіян, що може спрощувати в очах іноземців українську дійсність.

У міжнародній практиці є приклади того, як не розуміння авторами стінописів справжніх мотивів російської агресії та тяглості історії боротьби України проти російського поневолення, призводило до того, що в публічному просторі закордонних міст з'являлися мурали відкрито шкідливого для України змісту, які легалізували російський міф про братні народи. Так, в Сіднеї у 2022 р. був створений мурал із зображенням українського та російського військових, які обіймали один одного. Після суспільного осуду його замалювали [13]. У березні 2022 р. в Римі художниця, яка працює під псевдонімом «Laika», створила мурал із зображенням двох жінок в обіймах. Одна була одягнена в кофтину кольорів українського прапору, інша – російського [24].

Мурали про Україну стають місцями протистояння різних наративів та політичних поглядів, що існують в тій чи іншій країні. Випадки вандалізму щодо муралів з українською тематикою були зафіксовані в Канаді, Польщі, Сербії, США [17; 12; 16]. Проте, ці факти варто сприймати радше як провокацію, недолугістю окремих мешканців цих країн, а не державну політику чи домінуючу суспільно-політичну позицію населення.

Мурали можуть бути використані як канал транскультурної комунікації та міжнародної співпраці. Водночас їх використання як засобу культурної дипломатії потребує врахування недовговічності стінописів. Під впливом природних факторів вони втрачають свій початковий вигляд. Вибір місця створення муралу потребує ретельної підготовки. Під час створення стінописів в Україні мали місце випадки, коли їх малювали на стінах будівель, які належали до об'єктів культурної спадщини. Для ефективної медіації суспільного діалогу зміст роботи має бути зрозумілим, але не спрощеним, відповідати суспільно-політичному контексту, що вимагає від авторів муралів особливого творчого підходу та фаховості. На жаль, окремі автори використовували тему війни, для того, щоб підтримувати свою популярність.

Висновки. Таким чином можна зробити висновок, що мурали в сучасних умовах є одним із інструментів культурної дипломатії та міжкультурного діалогу. Український муралізм розвивався під впливом зарубіжного стріт-арту і вже на початку XXI ст. став важливою складовою світового вуличного мистецтва. Розвиток муразіму в Україні мав важливе значення у налагодженні міжкультурного діалогу. Він відбувався шляхом співпраці українських та зарубіжних митці, що за посередництва своїх робіт знайомили широкі маси населення із важливими для своїх культур символами та меседжами. На початку XXI ст. мурали стали одним із засобів культурної дипломатії, їх використовують у дипломатичному діалозі для демонстрації важливості зв'язків між країнами.

Після початку повномасштабної війни мурали стали одним із каналів відкриття України для світу, інструментів публічної підтримки та солідарності з українським народом, засобом формування суспільної думки про необхідність його підтримки в боротьбі з російською агресією. Водночас акти вандалізму, підміна понять та образів свідчать про те, що стінописи можуть бути лише одним із інструментів української дипломатії, ефективність якої потребує системної та послідовного підходу.

Список літератури:

1. Американські художники намалювали мурал на місці розстрілу в Бучі. Раніше там був меморіал (фото). *Хмарочос*. 2024. 16 квітня. URL: https://hmarochos.kiev.ua/2024/04/16/amerykanski-hudozhnyky-namalyuvaly-mural-na-misczi-rozstrilu-v-buchi-foto/.

2. Бітаєва Г. Український мурал: імплементація світового художнього досвіду та національна специфіка втілення. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2025. № 21. Ч. 1. С. 217–226. DOI: https://doi.org/10.31500/1992-5514.21(1).2025.333505

3. В Ірпені створили мурал з Президенткою Європарламенту Робертою Мецолою [відео] *ITV*. 2023. 28 червня. URL: https://itvua.tv/news/v-irpeni-stvoryly-mural-z-prezydentkoiu-yevroparlamentu-robertoiu-metsoloiu-video/.

4. Вулиця і мурал св. Йоана Павла II в Києві. *CREDO. Україна.* 2017. 16 жовтня. URL: https://credo.pro/2017/10/191770.

5. Гаврилаш І. Мурали та графіті в сучасній Україні: особливості та відмінності. *Культура України*. 2018. № 62. С. 235–244. https://doi.org/10.31516/2410-5325.062.23.

6. . Лубинська М. Київські мурали XXI століття як практика транскультурного діалогу у контексті впливу світових глобалізаційних процесів на візуальну культуру (Дис. PhD). Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, Київ, 2023.190 с.

7. Май О. В Одесі з'явився мурал із Борисом Джонсоном. *Культурометр*. 2022. 18 грудня. URL: https://culturemeter.od.ua/uk/v-odesi-zyavyvsya-mural-iz-borysom-dzhonsonom-178644/.

8. Мороз О. Посольство Німеччини в Києві розмалювали на знак дружби з Україною. *Village.* 2021. 19 жовтня. URL: https://www.village.com.ua/village/city/city-news/317643-posolstvo-nimechchini-u-kievi-rozmalyuvali-na-znak-druzhbi-dvoh-krayin.

9. Навігатор по муралах: Київ. *Рубрика все по поличках*. 2018. 23 травня. URL: https://rubryka.com/photo/navigator-po-muralam-kyyiv/.

10. Мурали боротьби. Мистецтво перемоги. Український культурний фонд. URL: https://milart.ucf.in.ua/murals/bez-vijny/.

11. Мурали на честь видатних євреїв прикрасять міста України (2021, 29. 04). *Українсько Єврейська Зустріч*. 2019. 29 квітня. URL: https://short-url.cc/1uHi2.

12. Пиріг О. Четверо вандалів знищили проукраїнські мурали у Ґданську. *Zaxid.net*. 2022. 19 липня. URL: https://zaxid.net/chetvero_vandaliv_znishhili_proukrayinski_murali_u_dansku_n1546476.

13. Турнбулл Т. Обійми українського й російського солдатів. Художника змусили прибрати мурал в Австралії. *BBC News Україна*. 2022. 5 вересня. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news-62793031.

14. У Кривому Розі можна зробити селфі з Борисом Джонсоном: за ініціативи Гончаренко центру у місті створили патріотичний мурал. 2022. 12 серпня. *Експресо*. URL: https://espreso.tv/u-krivomu-rozi-mozhna-zrobiti-selfi-z-borisom-dzhonsonom-za-initsiativi-goncharenko-tsentru-u-misti-stvorili-patriotichniy-mural/.

15. У Львові та Катовіце відкрили мурали, присвячені сторіччю Станіслава Лема. *Укрінформ*. 2021. 13 вересня. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3314571-u-lvovi-ta-katovice-vidkrili-murali-prisvaceni-storiccu-stanislava-lema.html.

16. У Сербії мурал із Лесею Українкою розмалювали літерами Z. *Детектор медіа. Media sapiens*. 2022. 27 грудня. URL: https://ms.detector.media/withoutsection/post/30904/2022-12-27-u-serbii-mural-iz-leseyu-ukrainkoyu-rozmalyuvaly-literamy-z/.

17. У Торонто відновили пошкоджені вандалами українські мурали. 2024. 5 грудня. *Укрінформ,*. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3934886-u-toronto-vidnovili-poskodzeni-vandalami-ukrainski-murali.html.

18. Хома Н. Візуалізація як характеристика постмодерної політичної дії. *Гілея.* 2014. № 89. С. 405–408.

19. Хто такий Бенксі та де побачити його роботи в Україні: нове розслідування і феномен митця. *Visit Ukraine.* URL: https://short-url.cc/1uHiv.

20. Шеменьова Ю. *Мурали України у світовому стріт-арті: формотворення, пластичне моделювання, художньо-образні особливості* (Дис. PhD). Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України. Київ, 2021. 437 с.

21. Best Street Art 2017 (Special). *Support street art.com.* 2018. 21. 01. URL:https://www.isupportstreetart.com/issa_media/best-street-art-2017-special/.

22. Brooks K. 25 Street Artists From Around The World Who Are Shaking Up Public Art. *Huffpost*. 2014.07. 05. URL: https://www.huffpost.com/entry/famous-street-artists_n_5255832.

23. Lester P. *Visual Communication. In Images with Messages*. Boston, 2011. 466.

24. Mural For The International Women's Day Against War In Uklraine In Rome, Italy. Shutterstock. URL: https://www.shutterstock.com/ru/editorial/image-editorial/anti-ukraine-war-mural-by-italian-street-artist-12841810d.

25. Murals for Ukraine. *WGCU Public Media,* 07.07.2022. URL: https://www.youtube.com/watch?v=q-JZZcooqGI.

26. The Wall. Ukrainian institute. URL: https://ui.org.ua/sectors/murals-across-europe-the-wall/.

27. Waone. URL:https://www.waone.net/murals-1.

Piatnytskova I.V. MURALS AS A TOOL FOR UKRAINE'S INTERNATIONAL COOPERATION IN THE EARLY 21ST CENTURY

This article analyses the development of muralism as a tool for international cooperation and intercultural interaction in Ukraine from the late 1990s to 2025. The research methodology is interdisciplinary in nature and is based on the application of historical-chronological, historical-typological and artistic-compositional methods of scientific inquiry. The scientific novelty of the study stems from the lack of specific research into the significance of muralism in Ukraine's international relations and cross-cultural interactions at the beginning of the 21st century. The paper traces the development of muralism in Ukraine from the 1990s to the present day. It has been established that, today, Ukrainian muralism is an integral part of global street art. The organisation of international mural festivals in Ukraine and the participation of Ukrainian artists in similar projects in various countries around the world have contributed to murals taking on the role of a channel for intercultural communication. It has been established that murals have been utilised in cultural diplomacy, illustrating through visual imagery the importance of cooperation between Ukraine and its partner countries. Following Russia's launch of a full-scale war against Ukraine, the significance of murals as a tool for cultural diplomacy and intercultural interaction has increased. Artists virtually all over the world have created murals in support of Ukraine in its struggle against Russian aggression. By bringing Ukrainian issues to the public sphere in other countries, the murals opened up our country to foreigners, sparked an interest in its history, culture and contemporary life, and highlighted the need to support Ukrainian society in the context of the war. At the same time, the use of murals in cultural diplomacy requires taking into account their transience and demands that artists possess a deep understanding of the socio-political context.

Keywords: *murals, international relations, cross-cultural interactions, cultural diplomacy, Ukraine in the early 21st century.*

Дата першого надходження статті до видання: 18.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.10.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.11.2026